

Integrovaný knihovník – model budoucnosti? [1]

Autor:

- [VONDÁLOVÁ, Eva](#) [2]

Číslo:

- [2017, ročník 26, číslo 4](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [knihovníci / informační pracovníci](#) [5]

S pojmem v angličtině označovaným termínem **embedded librarianship**, který by se do češtiny dal volně přeložit jako **integrované knihovnictví**, jsem se seznámila během konference [německého sdružení muzejních knihovníků](#) [6] (Arbeitsgemeinschaft der Museumsbibliotheken, AKMB). Ta proběhla 9. a 10. listopadu 2017 v Technickém muzeu v Mannheimu pod názvem [Od viditelného k nepostradatelnému: integrované knihovnictví v muzejních knihovnách a knihovnách specializujících se na umění](#) [7] (Von sichtbar zu unverzichtbar: Embedded Librarianship in Kunst- und Museumsbibliotheken).

Pořádající organizace AKMB je pracovním společenstvím muzejních knihoven a knihoven specializujících se na umění. To bylo založeno v roce 1995, aby v německy hovořících zemích zastupovalo a sdružovalo muzejní knihovny. Cílem AKMB je díky této kooperaci zlepšit činnost muzejních knihoven. V současné době toto pracovní společenství čítá 260 institucionálních a individuálních členů.

Program prvního dne konference byl věnován workshopu s prof. Davidem Shumakerem, který působí na katedře knihovní a informační vědy Americké katolické univerzity (Catholic University of America) ve Washingtonu. Prof. Shumaker se tématu integrovaného knihovnictví věnuje dlouhodobě, je navíc autorem [publikace na toto téma](#) [8].

Pojem integrovaného knihovníka vyjadřuje **nový přístup k práci knihovníka jako informačního specialisty**. V kontaktu s uživatelem přirovnává prof. Shumaker klasického knihovníka k obsluze vyčkávací na objednávku uživatele. Naopak pojetí integrovaného knihovnictví je založeno na tom, že knihovník vyvíjí aktivitu vůči cílové skupině. Jako informační a rešeršní specialista zná její potřeby a aktivně na ně reaguje, hledá řešení. Přitom **často fyzicky opouští prostory knihovny a dochází za svými uživateli**. Je rovnocenným a plně integrovaným členem odborných pracovních skupin či týmů a podílí se řešení jejich pracovního úkolu. Rozhodující je přitom jeho kompetence, schopnost definovat a uskutečnit svůj příspěvek k realizaci týmového úkolu.

Integrovaný knihovník svým působením **rozšiřuje pole působnosti knihovny a zvyšuje povědomí o jejích kvalitách a kompetenci**. V ideálním případě může být vyčleněn z běžného provozu knihovny. Věnuje se pak cíleně jedné konkrétní skupině či více skupinám. Často je uváděno zapojení knihovníků do seminářů a výuky na vysokých školách, ale také začlenění knihovníků z odborných knihoven do projektových týmů instituce nebo skupin zájemců a odborníků mimo ni.

Nutným předpokladem takého procesu je samozřejmě zájem knihovníků o změnu, chuť se vzdělávat,

budovat aktivně vztahy a vazby s danou cílovou skupinou. Zásadní je také struktura organizace, v které knihovna působí. Nutností je podpora změny vnímání práce knihovny minimálně u části vedení instituce.

Vystoupení prof. Shumakera nebylo klasickou přednáškou, ale spíše workshopem s cvičeními a příklady, díky kterým účastníci mohli zhodnotit vlastní situaci a vyzkoušet si, jak by řešili situaci té či oné knihovny. V diskuzi pak přišly na řadu i kritické body konceptu, zejména nároky na personální kapacitu. Přesto bylo znát, že tento koncept je pro německé kolegyně a kolegy důležitým tématem. Zájemců ochotných docházet za službami knihovny ubývá, ostatně jako uživatelů znalých těchto služeb. Je tedy třeba na to reagovat.

Myšlenka integrovaného knihovnictví je zajímavá také proto, že jejím nutným předpokladem je dobré povědomí o uživatelském potenciálu knihovny. Knihovník je aktivním hybatelem změny a vedle odborných předpokladů disponuje i těmi osobními – uměním komunikace a rychlé reakce.

Možnosti, ale i úskalí konceptu integrovaného knihovnictví v praxi ukázal druhý den konference, kdy kolegové z různých německých knihoven referovali o praktických zkušenostech s tímto pojetím knihovnické práce.

Vedle samozřejmě se nabízející úspěšnosti takového přístupu na poli univerzitních knihoven bylo velice zajímavé moci se seznámit i s přístupem **knihoven úzce specializovaných**, jako je knihovna právní kanceláře ARQIS nebo Leibnizova centra v Brémách, které se zabývá výzkumem tropických ekosystémů (Leibniz-Zentrum für Marine Tropenforschung). V obou případech je práce knihovníka prací rešeršního specialisty, který je důležitou součástí instituce. To je podstatné již proto, že obě knihovny jsou externími uživateli vyhledávány jen výjimečně.

Zvýšit povědomí o kompetenci knihovníka a více se zapojit do činnosti instituce zkouší po svém i **některé muzejní knihovny**. Jak v případě [knihovny Galerie pro současné umění v Lipsku](#) [9] (Galerie für Zeitgenössische Kunst Leipzig), tak v případě [knihovny Německého historického muzea](#) [10] (Deutsches Historisches Museum) referovali přednášející o zkušenostech z organizace výstav či spolupráce na nich (v muzeu i mimo něj). Zdůrazňovali propagaci vůbec – jak nabídky knihovny, tak vlastních kompetencí knihovníka. Potvrdili, že aktivita knihovny či knihovníka mimo zavedené role a obvyklé prostory zvyšuje povědomí o kompetenci pracovníků knihoven, službách a nabídce knihoven. Nezbytným předpokladem je alespoň minimální personální kapacita pro tuto činnost.

Přestože internet nabízí zcela nové možnosti přístupu k informacím, řada příspěvků potvrdila, že i odborná veřejnost má omezené povědomí o možných rešeršních zdrojích pro danou problematiku a stejně je tomu i se znalostí jejich využívání. Kompetence knihovníka je zde nezastupitelná. Proto je nutné na tyto kompetence poukazovat a zejména hledat cesty jejich propagace a dalšího uplatnění.

Téma konference a zkušenosti, které nabízí, jsou jistě přínosné i v českém prostředí, a to nejen při diskuzi o přeměně knihovnické profese s ohledem na vliv digitálních médií či diskuzi o vzdělání a informační gramotnosti ve společnosti.

Osobně hodnotím možnost účastnit se takového setkání velice pozitivně a jsem ráda, že díky příspěvku z programu krátkodobé mobility Institutu umění a pražské organizace SKIP jsem se konference mohla účastnit.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4/integrovaný-knihovnik-model-budoucnosti>

Odkazy

[1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4/integrovaný-knihovnik-model-budoucnosti>

[2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/vondalova-eva>

[3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4>

[4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>

[5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/knihovnici-informacni-pracovnici>

[6] <https://www.arthistoricum.net/netzwerke/akmb/>

[7] http://www.initiativefortbildung.de/pdf/2017/AKMB_Hefobi2017.pdf

[8] <http://books.infotoday.com/books/Embedded-Librarian.shtml>

[9] <https://gfzk.de/en/orte/bibliothek/>

[10] <http://www.dhm.de/sammlung-forschung/sammlungen00/bibliothek.html>